GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22. „Gazeta“ iese Mercurea. Vinerea și Dumineca.
Prețulŭ abonamentului:
Pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Țerĭ esterne pe șése lunĭ 14 fr., pe anŭ 28 francĭ.

Anulŭ XLVII.

Se prenumeră:
la poștele c. și r. și pe la dd. corespondențĭ.
Anunciurile:
una serie garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiăcare publicare. — Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 15. Duminecă 5 (17) Februariu **1884.**

Brașovŭ 5 Februariu st. v.

Ministrulŭ-președinte unguresců Tisza Kalman a plecatŭ înainte cu donĕ ḑile la Viena și Joi a fost primitŭ în audiența de cătră Maiestatea Sa. Foile oficióse ne spunŭ, că afacerĭ comune, apoi încurcăturile croate și în fine cestiunea disolvărei camerei ungare și pregătirea nouelorŭ alegerĭ sunt obiectele pentru a cărora resolvare primulŭ ministru s'a dusŭ la Viena.

Se asigură, că ḑilele camerei actuale sunt deja numerate. Mai sunt încă câteva proiecte de lege ce trebue se le voteze, precum acela pentru impositulŭ de spirtŭ și legea industrială și apoi în luna lui Aprile sănătate bună — camera va fi disolvată, ear în luna lui Iuniu se vorŭ face alegerile.

D-lŭ Tisza va luá fără îndoiélă tóte mĕsurile, ce le crede de lipsă spre a asigurá și de astădată victoria partidei sale la alegerĭ, dér, cu tóte că ministrulŭ-președinte este cunoscutŭ ca unŭ omŭ fórte activŭ și precautŭ cândŭ se tractéză de asigurarea portofoliului sĕu, totuși putemŭ predice cu órecare siguritate, că de astădată va avé o luptă neasemĕnatŭ mai grea decâtŭ în periódele trecute, pe cândŭ încă nimbulŭ și popularitatea sa la Maghiarĭ erau puținŭ atinse de dintele distrugetorŭ alŭ timpului. Astădĭ Tisza, celŭ ce a fost silitŭ a se retrage cu rușine dinaintea mâniei Croaților̆ și a magnaților̆ ungurĭ, nu mai este înaintea alegătorului maghiarŭ omulŭ providențialŭ, care are chiamarea de a conduce rassa maghiară la triumfŭ, ci este privitŭ ca și altŭ muritorŭ, pe care róta timpului îlŭ cobóră din înalțimea, unde s'a aflatŭ, earăși josŭ, de unde s'a fost urcatŭ.

Pe lângă acésta multe se șoptescŭ și se scriu despre o mișcare ce se observă mai alesŭ între nobilimea și clerulŭ maghiarŭ, cu scopŭ de a combate cabinetulŭ Tisza la viitórele alegerĭ. Cu tóte astea ómenii guvernului dovedescŭ o mare încredere în viitórea lorŭ învingere la alegerĭ. Speranțele însĕ și le potŭ basá adĭ, cum amŭ ḑisŭ, numai și numai în puterea, de care dispunŭ și în întrebuințarea mijlócelorŭ puținŭ alese și multŭ practicate, de care li s'a acritŭ sufletulŭ acelora, carĭ mai au sĕmțŭ pentru binele generalŭ alŭ țerei.

Unulŭ din organele, ce trăiescŭ din grația ministrului-președinte și din fărmiturile ce li se aruncă din fondulŭ de disposițiune, declară cu trufia că așa ḑisa partidă „liberală“ maghiară póte păși la alegerĭ cu încredere, căcĭ este unită și tare — pănă cândŭ nu vorŭ secá fondurile din carĭ se nutresce — și că pe drapelulŭ ei „curatŭ ca lumina sórelui“ (sic!) sunt înscrise interesele naționale maghiare și „cultulŭ ideilorŭ liberale.“

Inainte de acésta cu vre-o șépte optŭ anĭ stégulŭ liberalismului modernŭ maghiarŭ putea se orbéscă încă ochii multorŭ Maghiarĭ, cari așteptară minuni dela elŭ și dela acela care 'lŭ purtá, dér astădĭ este în casulŭ celŭ mai bunŭ unŭ anachronismŭ de a mai vorbí de strălucirea lui „ca lumina sórelui.“ Grația sistemului de guvernare alŭ d-lui Tisza astădi stégulŭ acela este așa de multŭ compromisŭ înaintea Maghiarilorŭ nu numai, ci înaintea tuturorŭ locuitorilorŭ țerei, încâtŭ elŭ numai în colónele ḑiarelorŭ subvenționate și la ordinulŭ președintelui jidovŭ alŭ biroului de presă mai póte străluci.

O împrejurare ajută ce e dreptŭ fórte multŭ planurile falsilorŭ liberalĭ, carĭ în dietă sĕ laudă cu legea de naționalitate, ear prin județe o calcă în modŭ barbarŭ cu acte de violență și cu ucasuri nerușinate ca acele ale vestitului baronŭ Banffy. Acésta împrejurare este neunirea ce domnesce între partidele opozițiunale maghiare de-o parte și lipsa de solidaritate între naționalitățile nemaghiare de altă parte.

Este, ce-i dreptŭ, o nenorocire, că pănă acum s'a făcutŭ așa de puținŭ pentru realisarea unei cooperărĭ solidare a tuturorŭ naționalităților̆ din țerile corónei s-lui Stefanŭ pentru recâștigarea libertății, pe care li-au confiscat'o „liberalii“ ungurĭ. Lipsa acestei solidarităṭĭ încurajéză multŭ pe cei dela guvernŭ în procederea lorŭ perniciósă; ei continuă a privi cestiunea naționalităților̆ ca o piedecă deja învinsă și cândŭ vorbescŭ de viitórele alegerĭ nicĭ nu mai pomenescŭ de naționalitățĭ.

Câtŭ pentru alegerĭ, în adevĕrŭ, astădĭ dreptulŭ electoralŭ alŭ naționalităților̆ este confiscatŭ dimpreună cu libertatea lorŭ națională și de aceea nicĭ nu mai póte fi vorbă de-o acțiune a lorŭ electorală, care se pótă pune piedecĭ celorŭ dela guvernŭ. De aceea oficioșii dela Pesta și Clușiŭ calculéză numai cu stânga moderată și cu stânga estremă maghiară. Aceste partide, ḑicŭ ei, nu sunt în clarŭ despre ceea ce voiescŭ și nu sunt destulŭ de solidare și tarĭ, și în acésta își baséză tiszaiștii speranțele.

Se înșélă totuși cei ce credŭ, că domnirea lorŭ e asigurată pentru veciă. Ei nu înțelegŭ timpulŭ, sunt orbĭ pentru cerințele lui și de aceea vorŭ cădé prin surprindere, ca toțĭ cei ce desconsideră realitatea și trebuințele ei.

„Moda cea mai nouă politică.“

Cetitorii noștri sciu, că sub titlulŭ de mai susŭ a apărutŭ de curĕndŭ în Budapesta o broșură scrisă unguresce (Legujabb politikai divat. Irta Timoleon. Budapest 1884. Zilhy Sámuel.) care a produsŭ multă amăraciune mai alesŭ în cercurile aristocratice și clericale unguresci, căcĭ niciodată magnații și episcopii n'au fost atacați în Ungaria așa de aspru, ca în acea broșură, de către autorulŭ ei anonimŭ, „Timoleon“. Ceea ce a voitŭ se dirégă d-lŭ Tisza prin retragerea sa strălucită în afacerea proiectului de lege pentru căsătoriile mixte strică broșura acésta, care aruncă tăciunele aprinsŭ în castelurile magnaților̆ și amenință episcopatulŭ cu confiscarea moșiilorŭ bisericescĭ.

Dovéda cea mai eclatantă că iritațiunea ce a produs'o numitulŭ „Timoleon“ prin broșura memorată a ajunsŭ culmea ei, este, că deja se și anunță aparițiunea unei contra-broșure alŭ căreia autorŭ se presentă ca „Anti-Timoleonŭ“, care combate nu mai puținŭ înverșunatŭ liberalismulŭ modernŭ unguresců, ce s'a aliatŭ cu jidovismulŭ și suge poporulŭ favorisândŭ pe Evrei.

Este interesantă lupta ăcésta între cele duóe curente, de carĭ se conduce adĭ societatea maghiară; trebue se-o urmărimŭ cu atențiune și de aceea începemŭ adĭ a reproduce părțile mai esențiale din broșura susŭ numită a lui „Timoleon“, representantulŭ falsului liberalismŭ unguresců:

Autorulŭ necunoscutŭ, unŭ mare șovinistŭ, se geréză ca unŭ luptătorŭ alŭ liberalismului, care este amenințatŭ prin ultramontanĭ și prin feudalĭ. Firesce liberalismulŭ sĕu și maghiarismulŭ sĕu sunt totŭ una. Acusațiunea cea mai gravă, care o face magnaților̆ și episcopilorŭ catolicĭ este că ei împedecă maghiarisarea și facŭ, ca naționalitățile nemaghiare sĕ resufle mai ușorŭ. Elŭ ḑice îndată la începutŭ: „Starea vechiă, constituțiunea vechiă a Ungariei a conservatŭ naționalitățile, nu rassa maghiară, care prin starea aceea fu împedecată de a se lați. Orĭ ce încercare, care ar ținti, ca sĕ se restaureze Ungaria cea vechiă sub orice formă folosesce numai naționalităților̆ și strică rassei maghiare.“ Feudalismulŭ și politica agrară de care se ocupă elŭ sunt „direcțiuni antinaționale.“ De aceea combate autorulŭ cu multă pasiune „moda cea mai nouă politică“, sub care înțelege poporalitatea ce a câștigat'o opozițiunea prin victoria ei asupra cabinetului Tisza.

Favórea poporului cea schimbăciósă, care astădĭ strigă „osana“ și mâne „rĕstigniți-lŭ“, face ca orice direcțiune politică din Ungaria sĕ apară ca o „modă“. Modă erá și liberalismulŭ de pe la 1860, sub alŭ căruia stégu s'a restauratŭ constituțiunea dela 1848. „Moda s'a încinsŭ atuncĭ chiarŭ și asupra haineloru: fiecare umblá cu nădragĭ (pantalonĭ) strĕmțĭ și cu cisme cu pintenĭ. Cei mai mulțĭ din patriotismŭ, unii de frică. Căcĭ patriotismulŭ și liberalismulŭ erau atĕrnate de calpacŭ și de Atila. Pălăriele înalte erau turtite. Fraculŭ celŭ roșiu l'ar fi bătutŭ atuncĭ cu bâltaculŭ (Fokos) strămoșescŭ. Dér pe atuncĭ nu se arătá fraculŭ roșiu de locŭ. Clasa înalta se îmbrăca unguresce. Salónele se închinau la moda egalității. Ei nu cetiau scriitorii maghiarĭ, dér se mândreau cu ei. Dér moda nu ținŭ multŭ: ea încetă în aceeași gradațiune, în care s'a născutŭ. După împăcăciune eșiră din modă mai ântâiu pantalonii strĕmțĭ. Cei carĭ îi îmbrăcară mai ântâiu, îi depuseră acum. Apoi ușile salónelorŭ sĕ închiseră.

Aristocrația deveni o castă isolată, cum a fostŭ și mai înainte. Ogarii, căpăii, cărțile de jocŭ, caii și femeile căpĕtară posițiunea loru de mai înainte. Tóte se făcură, cum au fostŭ mai înainte. Fraculŭ roșiu deveni din nou preponderantŭ. Politica liberală democratică își perdŭ totă trecerea, ba de politică însășĭ era puțină vorbă. Aristocrații, cu unele escepțiunĭ, trăiau pentru plăcerile ei boerescĭ. Numai pentru posturile guvernamentale și pentru posturile de consilierĭ de administrațiă mai aveau sĕmțŭ. Niciodată n'au fostŭ atâțĭ grofĭ și baronĭ prefecțĭ, miniștri, consiliarĭ de administrațiă, ca după restaurarea constituțiunii. Apoi a resăritŭ din clubulŭ economilorŭ (gazda kör) agrarismulŭ; cu elŭ s'a aliatŭ antisemitismulŭ. „Purtătorĭ de nume marĭ istorice se căsătoriră în familii jidovescĭ, — și într'asta făcură bine — dér totușĭ numele istorice au votatŭ în contra căsătoriei Evreilorŭ cu creștinii. Astfelŭ veni la modă agrarismulŭ și antisemitismulŭ. Șĭ acésta modă produse o modă nouă, „cultulŭ fracului roșiu și alŭ reverendei.“ Acestŭ cultŭ e cu atâtŭ mai periculosŭ, cu câtŭ opiniunea publică este pe lângă elŭ. De aceea autorulŭ broșurei întreprinde o companiă teribilă în contra fracului roșiu și în contra reverendei, precumu și în contra nobilimei dela curte și a episcopatului, pentru ca sĕ câștige pe nobilii de categoria a duóa și burgesimea și sĕ-i întórcă de pe calea perirei. Mai înainte de a-i urmá în lupta sa cea pasionată în contra celorŭ „duóe columne puternice ale reacțiunii“, vomŭ privi mai de aprópe teribila icónă ce-o desfășură despre viitorulŭ Ungariei pentru casulŭ, cândŭ ar învinge reacțiunea.

„Biserica catolică, ḑiceau contrarii sĕi, se apropiă de sfĕrșitŭ. Tóte se învechescŭ și se prăpădescŭ chiarŭ și cele mai mari instituțiunĭ. Miile de anĭ dărimă piramidele. Profețirea nu s'a împlinitŭ, Ci tocmai contrariulŭ s'a ivitŭ. Biserica catolică și papalitatea s'au înălțatŭ din decadență mai puternice decâtŭ au fostŭ vreodată. Papa detronatŭ e mai puternicŭ ca odinióră. Se reîntórce óre véculŭ lui Gregorŭ fără Gregorŭ? Unde sunt așa ḑișii „vechĭ catolicĭ“? Unde Döllinger, unde contrapapii, urzitorii șismei? Ei au dispărutŭ încâtu abia li se mai vede urma și sunt uitațĭ; ér papalitatea și biserica catolică sunt mai marĭ și mai puternice ca odinióră, căcĭ au învinsŭ pe toțĭ inimicii lorŭ și au deșteptatŭ spiritulŭ confesionalŭ. Iesuitismulŭ, biserica catolică și „eclesia militantă“ érașĭ au ocupatŭ șanțurile. Tunurile presei universale catolice sunt aședate în aceste

șanțurĭ. Și ultramontanismulŭ bombardéză érășĭ statele; statele ripostéză, lupta „culturală“ (Kulturkampf) s’a încinsŭ. . . Veghieze guvernele și parlamentele. Mai alesŭ veghieze clasa de mijlocŭ, care merge în fruntea culturei, cu atâtu mai multŭ, cu câtŭ deodată cu ultramontanismulŭ e mobilisatŭ și aliatulŭ sĕu naturalŭ, feudalismulŭ. Stafia négră și albă, reverenda și mantaua cavalerilorŭ se ivescŭ deodată pe scenă.... In Austria precum și la noi nu se póte ignorá legătura întimă, ce esistă între cei doi aliațĭ. In Austria se alătură la ei unŭ alŭ treilea aliatŭ: interesulŭ naționalitătilorŭ. Alianța de dincolo de Laita se numesce: feudalismulŭ, clericalismulŭ și slavismulŭ. Acéstă alianță a înfrântŭ domnia Germanilorŭ și a liberalismului în Austria. Acéstă alianțŭ va face federalismulu austriacŭ și astfelŭ va înfrânge unitatea statului austriacŭ. Nu va eși și la noi din alianța duplă cea triplă? Nu va primi feudalismulŭ și pe slavismu? Décă și nu-lu vorŭ chiămá, vine elŭ de sine.*) Loculŭ lui este în acea taberă, unde voiescŭ sĕ distrugă unitatea internă a Ungariei, împrăștiândŭ semênța desbinărei și suprimândŭ liberalismulŭ salvatorŭ de rassă și de națiune și cultura, ce propagă lățirea rassei maghiare. Și décă alianța clericală-feudală a chiamatŭ pe Indigenii austriacĭ, de ce se nu priméscă și sprijinulŭ naționalitățilorŭ? Celŭ ce face primulŭ pasŭ, de ce sĕ nu facă și pe alŭ duoilea? Dér, repetŭ, Slavismulŭ se impune ca aliatŭ și atuncĭ, cândŭ liga feudală-ultramontană n’ar vrea sĕ-lŭ priméscă, ceea ce și așteptămŭ sĕ facă în numele patriotismului ungurescŭ. Ce a încuragiatŭ pe Croațĭ? Zizania din întrulŭ Ungariei. Indată ce a începutŭ lupta socială și pacea internă a Ungariei a fostŭ turburată prin nemijlocita sĕu mijlocita înfluință a feudalismului, cei din Croația au datŭ josŭ pajorele ungurescĭ. Rescóla dincóce de Drava a fostŭ ecoulŭ turburărilorŭ de dincóce de Drava. În aceeași mĕsură în care Ungaria e slabită prin luptele interne, devine Croația totŭ mai tare. Și cu atâtu mai multŭ curagiu capĕtă și agitătorii naționalitățilorŭ de dincóce de Drava. Ca se tăcemŭ de situația esterióră, ce se va face din politica internă maghiară? Austria este aprópe de noi. Esemplulŭ sĕu este contagiosŭ. Peste granița austriacă trecură la noi, agrarismulŭ, antisemitismulŭ, feudalismulŭ și ultramontanismulŭ. De ce sĕ nu vină și slavismulŭ?*) Elŭ ar puté se vină. S’ar puté face și la noi o încercare c’unu Taaffe. Cine ar fi acesta? Kallay orĭ Cziráky?**) Și atuncĭ ar face concesiunĭ Croațilorŭ ca Taaffe Cehilorŭ și Polonilorŭ. Românii, Sĕrbii și Slovacii ar trebui numai sĕ se misce ca se capete și ei concesiunĭ, deșĭ nu altele, dér celŭ puținŭ întrebuințarea limbei lorŭ în administrația și justiția pe contulŭ limbei oficiale a statului.

(Va urmá.)

---

*) Nu mai trebue se viă; elŭ este de veacurĭ aicĭ și orĭ ce ațĭ face trebue se ținețĭ contŭ de elŭ! Red.

**) Despre Kallay scimŭ, că idealulŭ lui este se inunde Orientulu cu cultura maghiară. Cum ar putea dér se fiă Taaffe celŭ ungurescŭ? Câtŭ despre Cziraky, elŭ nu mai e între cei vii. Red.

Cronica evenemintelorŭ politice.

Regele Carolu a primitŭ din partea M. S. împeratului Austriei, rege apostolicŭ alŭ Ungariei, o scrisóre prin care-i face cunoscutŭ, că Archiducesa Isabela, soția Archiducelui Fridericŭ, a datŭ nascere unei princípese.

În urma unorŭ neînțelegerĭ, ce s’au ivitŭ, Camera bursei din Viena a publicatŭ înscintarea, că moneta română de aurŭ de duoĕ-decĭ lei nu póte fi primită dreptŭ duoĕ-decĭ francĭ. Acéstă hotărîre se întemeiază pe împregiurarea, că România nu face parte din Uniunea monetară latină și că moneta de aurŭ și argintŭ bătută în România, deși este întemeiată pe sistema francului, nu póte fi privită în relațiunile internaționale ca avêndŭ aceeași valóre ca monetele statelorŭ, din convențiune. Cantitatea de aurŭ din moneta română este în adevĕrŭ egală cu aceea a napoleonului, dér totușĭ ea nu póte fi privită de câtŭ ca marfă, ér nu ca monetă internațională. Statele dunărene, care și-au dobênditŭ independința tocmai după încheiarea convențiunii monetare latine, se află din causa monetelorŭ lorŭ într’o posițiune neplăcută, care — dice „Presse“ — cu greŭ va puté fi înlăturată, de vreme ce este puținŭ probabilŭ, că statele din convențiunea monetară latină, chiar cândŭ vorŭ reînoi acéstă convențiune. vorŭ fi dispuse a mai primí nuoi membri în ea. Serbia, a cărei monetă de aurŭ de duoĕ-decĭ dinarĭ, conține o cantitate de aurŭ și mai mare ca aceea a napoleonului, a fostŭ de asemene și totŭ din acestŭ motivŭ esclusă din relațiunile monetare internaționale și camera bursei a fostŭ nevoită, spre a înlesní circulațiunea acestorŭ monete în Austria, sĕ într’oducă pentru acésta o notiție în fóia oficială de cursŭ. Același remediŭ ar fi de recomandatŭ și pentru moneta română de aurŭ, care, din causa relațiunilorŭ comerciale cu Austria, se află respăndită mai cu deosebire la noi.

Comisia budgetară a camerei române a admisŭ egalarea lefurilorŭ tuturorŭ magistraților cu cele din Bucurescĭ și unŭ sporŭ de 15 la sută la cei dela tribunale și 10 la sută la cei dela curți. — Camera a mai acordatŭ o subvenție de 15,000 lei școlei comerciale din Ploescĭ. — Ministrulŭ instrucțiunei a presentatŭ camerei unŭ proiectu de lege, prin care se recunósce dreptulŭ de gradare și profesorilorŭ dela conservatorii, carĭ fuseseră scăpațĭ din vedere în legea actuală.

D-nu D. Bratianu, fratele ministrului-președinte a fostŭ alesŭ de curêndŭ ca deputatŭ alŭ colegiului I. de Argeșu, însĕ și-a datŭ dimisiunea într’o scrisóre adresată camerei, în care dice între altele: „De și de astădată eu unulŭ am fostŭ liberŭ alesŭ, ve cerŭ permisiunea de a oferí aci adunărei demisiunea mea de representantŭ alŭ colegiului I. de deputați din Argeșŭ; căcĭ îmĭ este cu neputință a luá parte la lucrările unei adunărĭ, care, în opiniunea mea, precum am declarat’o de câte orĭ amŭ avutŭ ocasiunea s’o facŭ, în marea ei majoritate nu este espresiunea voinței țerei. Ceea ce mĕ întăresce și mai multŭ în acéstă opiniune este și faptulŭ că Adunarea de aprópe unu anŭ de dile de cândŭ a fostŭ pentru prima óră convocată, a făcutŭ cu totulŭ alt-ceva de câtŭ lucrarea specială și extraordinară pentru care a fostŭ într’adinsŭ și anume alésă.“

De cândŭ d-lŭ de Giers a visitatu pe d-lŭ de Bismarck la Friedrichsruhe relațiunile dintre Petersburgu și Berlinŭ, carĭ începuseră a se mai recí, devenirá earași cele mai amicabile și intime. Ca unŭ semnŭ alŭ acestorŭ bune relații sa interpretatŭ și numirea fiiului principelui de Bismarck ca atașutŭ la ambasada din Petersburgŭ, ear acum este privită cu aceeași ochĭ strămuturea ambasadorului rusŭ principe Orlov dela Paris la Berlin. Cercurile politice din Paris au fost încâtva surprinse de acéstă strămutare și ele deducŭ dintr’însa că este în ajunŭ de a reînvia alianța celorŭ trei împerați. Se înțelege de sine că oficioșii din Berlin desmintŭ acéstă faimă.

Aceiași oficioși ne spunŭ, că Bismarck a făcutŭ cunoscutŭ, că în primele dile ale lui Marte va vení la Berlin și va luá parte la desbaterile Reichstagului. Una din propunerile sale cele mai de frunte va fi de a se prelungí durata „legei socialiștilor“ și décă, precum se crede, acéstă propunere va fi respinsă de maioritatea parlamentului se crede, că se va disolvá Reichstagulŭ și se vorŭ face noue alegerĭ.

Unŭ ordinŭ severŭ a fastŭ espediatŭ de către guvernorulŭ Basarabiei, generalulu Constantinovicĭ, la Pubei, Atachi, Camrad, Sculenĭ, Cahulŭ, Reni și Ismailŭ, în care se notifică, căpitanilorŭ de gendarmeriă dispozițiunile privitóre la Evreii, carĭ voiescŭ se se stabiléscă în apropiere de graniță. Aceste disposițiunĭ oprescŭ atâtŭ pe Evreii străinĭ sĕ se stabiléscă prin satele și orașele de pe graniță, câtŭ și pe Evreii indigenĭ a-șĭ permutá reședința din năintrulŭ țerei spre hotare.

„Moniteur de Rome“ publică enciclica Papei către episcopatulŭ francesŭ: Papa amintesce înainte de tóte, meritele, ce și le-a câștigatŭ națiunea francesă, aperândŭ biserica catolică. Deși Francia — dice Papa — câte odată, uitându-și de tradițiunile și misiunea sa, s’a arătatŭ ostilă bisericei, totușĭ ea, mulțumită lui D-deŭ, nicĭodată nu s’a abătutŭ pentru timpŭ îndelungatŭ sĕu pentru totudéuna din calea cea adevĕrată. Biserica totudéuna a condamnatŭ școlele neutre. Papa învită pe părinți, ca orĭ-câtŭ de marĭ dificultățĭ ar fi, se nu înceteze de a dá instrucțiunea religiósă copiilorŭ lorŭ. Vorbindŭ despre relațiunile bisericei cu statulŭ, Papa amintesce despre începutulŭ concordatului și dice, că concordatulŭ a fostŭ inspiratŭ de-o politică înțeléptă. de-o politică, care sciea cum se îngrijéscă de binele publicŭ. Motivele, carĭ au preponderatŭ la închierea concordatului, sunt și astă-dĭ suficiente pentru a ne face sĕ mănținemŭ acelŭ concordatŭ. Papa felicită pe episcopĭ pentru zelulŭ lorŭ. „Nimenea nu vĕ va puté învinovați, dice Papa, că sunteți dușmanĭ ai guvernului actualŭ“. Enciclica termină prin următórele cuvinte: Sperămŭ, că noua dovadă de interesŭ, ce am datŭ Franciei va stringe și mai bine legătura de unire dintre Francia și Vaticanŭ, legătură, care totŭdéuna a fost pentru ambele părți unŭ isvorŭ nesecatŭ de folóse însemnate.“

In urma unei mișcărĭ în Macedonia, care se dice, că este resultatulu lovirii date privilegielorŭ bisericei grecescĭ în Turcia, Pórta a adresatŭ o notă ambasadorelui rusŭ, în care dice, că se va vedé nevoită sĕ trămită o comissiune în mănăstirea de călugărĭ de pe muntele Atos spre a descoperí, décă nu cum-va se află acolo unŭ depositŭ de arme. D. de Nelidoff rĕspunse că nu póte permite a se face perchisițiune într’o mănăstire ruséscă. Din causa închiderii bisericilorŭ grecescĭ se vede o mișcare fórte seriósă prin tóte insulele grecescĭ. Cu acéstă ocasiune Germania a recomandatŭ Porții sĕ nu-șĭ pérdă vremea spre a ajunge la o înțelegere cu biserica grécă.

In diua de 27 Ianuariu curentŭ în tribunalulŭ civilŭ dela Chișineu s’a judecatŭ procesulu reginei Serbiei Natalia Obrenovicĭ și cu mai multe persóne, carĭ pretindŭ a avea dreptŭ la 25,000 ruble, datorate de către Mai. Sa Regina încă pe cândŭ locuiea în Chișineu împreună cu mătușa Mai. Sale dómna Cheșcu. Tribunalulŭ a condemnatŭ pe Regina Serbiei la plata sumei datorite plus cheltuelile de judecată. Advocatulŭ Reginei a făcutŭ apelŭ.

Despre starea politică a Românilorŭ din Austro-Ungaria.

Diarulŭ „Carpații“, care apare în Craiova dela începutulŭ anului curentŭ publică sub titlulŭ acesta unŭ șirŭ de articulĭ scrișĭ de unu alegĕtorŭ alŭ colegiului alŭ 3-lea din Craiova, care s’a intercsatŭ mai de aprópe de situațiunea politică a Românilorŭ de dincóce. Acestĭ articolĭ au fost provocațĭ de unŭ altŭ articulŭ, apărutŭ în numita fóie. în care se făceau Românilorŭ dela noi împutărĭ, că de ce nu ieau parte la tóte afacerile publice, de ce nu mergŭ în parlamentulu ungarŭ, ca se protesteze. Articulii din care estragemŭ mai la vale unele pasage mai marcante, ieau în apĕrare atitudinea politică a Românilorŭ din Ardélŭ.

După ce arată, că lupta între Românĭ și Ungurĭ este pentru drepturile politice șĭ civile și pentru păstrarea naționalității, că prima din aceste cestiunĭ e cu totulŭ subordinată celei de a doua și că Maghiarii întrebuințéză tóte mijlócele pentru desnaționalisarea Românilorŭ și că acesta e scopulŭ principalŭ celŭ urmărescŭ autorulŭ continuă așa:

„Pănă la 1881, Românii ardelenĭ se despărțiseră în duóe partide: „activiștĭ“ și „pasiviștĭ“. Cei d’ântăi voiau se trimită representanți în dieta Ungariei, fie și numai pentru a protestá mereu în contra fiecărei legĭ relative la Românĭ. Pasiviștii remânêndŭ pre langă protestulŭ dela începutŭ, voiau că toțĭ Românii se se abșină dela legile dietale, și sĕ ia parte numai la alegerile comitatense ale magistraturei și administrațiunii. Argumentele pasiviștilorŭ erau următórele: décă vomŭ luá parte la legile dietei ungare, diceau ei, vomŭ recunósce, atâtŭ prin faptŭ câtŭ și de dreptŭ, terenulŭ creatŭ noue de adversarĭ, și prin acésta amŭ anulá protestulŭ unanimŭ în contra uniunei, făcutŭ la 1867; amŭ renunțá la programa politicei naționale; amŭ consimțí înși-ne la contopirea naționalității nóstre în elementulŭ maghiarŭ; amŭ ajutá înși-ne la desvoltarea și întărirea statuluĭ maghiarŭ pe ruinele autonomiei altorŭ țerĭ și naționalității altorŭ popóre. Pentru că tóte legile și tóte aședemintele înființate pe cale parlamentară sunt nu numai ale majorității, ce le votéză, ci si ale minorității, ce le combate și votéză în contra lorŭ, și prin urmare a tuturorŭ celorŭ represen-

tați în parlamentŭ prin majoritate și minoritate și de-o potrivă obligătóre pentru toți locuitorii statului.“

„Prin acésta, lupta cea mare pentru viață între d u ó e n a ț i u n î s'ar reduce la o simplă l u p t ă d e p a r t i d e. Apoi e cunoscutŭ, că chiarŭ între partidele aceleiași națiunî lupta parlamentară se urméză numai până atuncî, până cândŭ constituțiunea și prin urmare legea electorală, lege fundamentală a constituțiunii, și representanții aleșî prin acea lege sunt recunoscuțî ca espresiune a voinței majorității; până cândŭ adecă desbinările și luptele se facŭ numai pentru modulŭ aplicării pactului fundamentalŭ, pentru corolarele lui séu pentru legile de detaliu. Insĕ îndată ce vine în jocŭ unŭ interesŭ vitalŭ alŭ țĕrii, care trebue garantatŭ prin constituțiune, partida din oposițiune, cândŭ se vede în minoritate, și nu póte recunósce pre representanții partidei adverse ca adevĕrați representanți ai majorității locuitorilorŭ cu dreptŭ de alegere, refusă participarea sa la facerea séu revisuirea legilorŭ la ordinea ¢ilei, despre carî e sigură, că au sĕ fie în contra principielorŭ sale, și decî, după convingerea sa, în contra intereselorŭ de esistență ale națiunei. Atuncî acea partidă se mărginesce a face resistență pasivă și, cândŭ póte și crede de trebuință, refusă însășî mijlócele necesare pentru întreținerea statului și a guvernului.“

„Românii pasiviștî din Transilvania erau dér pe terenulŭ celŭ adevĕratŭ. Acésta a recunoscut-o în urmă și partida contrariă, numită activistă, care dela 1881 a renunțatŭ la principiulŭ de a luá parte la legislațiunea statului, așa că a¢î există o deplină armoniă între toți Românii din Austro-Ungaria pre terenulŭ politicŭ. Toți au unŭ singurŭ planŭ, lămuritŭ și determinatŭ în conferința națională dela 1881.“

După acésta vorbesce despre conferința nóstră națională dela 1881, despre programa de acțiune a acelei conferențe și despre memoriulŭ ei publicatŭ în mai multe limbî europene și continuă așa:

„Pasivitatea Românilorŭ din Transilvania nu este dér o inerțiă, o lăpĕdare de sine și de drepturile sale. Ea este o programă politică determinată în unanimitate de representanții națiunii și urmată cu statornicie, până cândŭ împrejurările vorŭ dictá o altă programă; este unŭ protestu, căruia prin memoriulŭ menționatei conferințe, tradusŭ în câte-va limbî, i s'a datŭ espresiune în fața Europei, până cândŭ împrejurările vorŭ necesitá unŭ altŭ protestŭ...“

„Dér și Românii ardelenî se abținŭ numai dela alegerile pentru camera legiuitóre, nu și dela alegerile administrative și judiciare ale comitatelorŭ. Din nefericire însĕ, cu tótă activitatea și solidaritatea lorŭ în aceste alegerî n'au reușitŭ nicî în anulŭ acesta de câtŭ în fórte puține locurî.“

Articulii se încheiă cu următórele cuvinte:

„Intre noi și Românii de preste Carpați esistă pré puțină comunicațiune, ca sĕ putemŭ cunósce situațiunea lorŭ în tótă realitatea. Apoi tocmai cândŭ amŭ cunósce-o, e mai ușorŭ a judecá pre alții, de câtŭ a lucrá. Eu credŭ, că ceea ce doresců frații noștri dela noi deocamdată, este sĕ studiămŭ starea și relațiunile lorŭ cu Ungurii și sĕ întreținemŭ o mai désă comunicațiune intelectuală cu ei, prin ¢iaristică și literatură. Acésta ar întărí solidaritatea națională și ar mărí puterea lorŭ de resistență.“

„Sperŭ, că aceste reflexiunî nu vorŭ fi luate în nume de rĕu de cătră onorabila redacțiune, alŭ cărei articolŭ m'a îndemnatŭ a scrie acestea despre situațiunea politică a Românilorŭ de preste munțî; căcî nu ei se póte imputá indiferentismulŭ. Nu vorbescŭ aicî de elita inteligenței nóstre, ci de mulțime. Căcî cine n'a observatŭ, că majoritatea tinerilorŭ, carî esŭ din șcólele nóstre, cunoscŭ mai bine America și Australia de câtŭ provinciile vecine României. Décă d-nii profesorî de istoriă și geografiă vorŭ găsí de luatŭ ceva asupră-le din acésta, îmî pare rĕu, dér nu potŭ sĕ-i apĕrŭ. Din acéstă causă cândŭ câte unŭ glasŭ generosŭ de aicî rostesce numele Românilorŭ din țĕrile vecine, pare a fi glasulŭ profetului, care strigă în pustiă și din acéstă causă elŭ produce puținŭ efectŭ și dincolo de frontiere.“

„Și acésta nu e bine. E unŭ tristŭ semnŭ pentru viitorŭ. Pre cândŭ noi, majoritatea Românilorŭ liberî, stămŭ în o ast-felŭ de nepăsare de cele ce se petrecŭ preste munțî, Ungurii lucréză din tóte puterile pentru distrugerea naționalității nóstre de acolo, speră a se întărí ei înșișî cu ruinele ei. Ér Românii, neavêndŭ la noi căldura adevĕratŭ frățéscă pentru ei, se descuragéză și pierdŭ din tăria morală, cu care s'au opusŭ și se opunŭ încă maghiarisării. Pentru că bine trebue sĕ distingemŭ, nu drepturile civile și politice sunt în prima liniă în jocŭ în acea luptă, ci existența națională. Drepturile li se recunoscŭ și li se daŭ, însĕ cu condițiunea de a se face Ungurî. Se înțelege ér că în o asemenea luptă se cere o putere de abnegațiune și sacrificiu multŭ mai mare de câtŭ atuncî, cândŭ e cestiunea între a l ŭ m e ŭ și a l ŭ t ĕ ŭ fără condițiune, ca de esemplŭ în Irlanda și Rusia. Și ceea ce a ținutŭ și ține încă pre Românî în acéstă luptă, este în adevĕrŭ încrederea în ei înșișî ca națiune, care póte ocupá cu onóre unŭ locŭ între națiunî; dér este, în mare parte, și existența nóstră și a României libere ca statŭ independentŭ.“

„Sĕ arĕtămŭ decî acelorŭ frați din depărtare, că nu i-amŭ uitatŭ, că și noi cugetămŭ ca dênșii ca sĕ încheiu cu însemnatele cuvinte scrise mai dĕunădĭ în colónele acestui ¢iarŭ, că numai împreună cu toții ne vomŭ puté apĕrá naționalitatea și drepturile, vomŭ puté stá ca corpŭ distinctŭ în lumea orientală; că separați supușî vomŭ fi totŭdéuna la alții și că nu acesta este viitorulŭ ce ni-lŭ pregătimŭ nicî nouĕ, nicî generațiunilorŭ viitóre.

Cestiunea întrunirilorŭ preoțescĭ.

Din marginea Campiei 31 Ianuariu a. c.

Am ămblatŭ de câtva anî prin unele ținuturî ale Transilvaniei, totŭdéuna cu cugetŭ a cunósce starea poporului nostru și gândindu-me că óre cum s'ar poté redica și pune elŭ pe picióre mai tarî. Am făcutŭ trista esperiență că „inteligența“ nóstra laică, a cărcia numĕrŭ a crescutŭ binișorŭ și care vine mare parte în contactŭ cu poporulŭ rusticŭ, stă față cu elŭ în totală nepăsare, deșî mulțî din sînulŭ acestei „inteligențe“ au percursŭ studiile ajutațî cu colecte și dela țĕranî, și cu stipendii naționale.

Credŭ a nu cadé în eróre, décă amintescŭ cu acéstă ocasiune, că unii părințî românî îșî crescŭ copiii acasă în vorbirea unei limbî străine, negligêndŭ cu totulŭ limba maternă, cândŭ apoi copiii crescuțî astfelŭ încunjură societățî românescî uneorî și nesciindu-șî limba propriă, stau cu piciórele în duoĕ luntre, de străinî urgisițî din dosŭ, de Românî pe față — și totuși părinții cândŭ e vorba de a câștiga vr'unŭ favorŭ pentru sine séu ai sei recurgŭ la Românî.

Cineva póte fi patriotŭ bunŭ, fiindŭ totodată și naționalistŭ bunŭ, deórece aceste însușirî nobile stau în strînsă legătură una cu alta. Cineva póte dá sfaturî îndreptătóre poporului séu singuraticilorŭ fie elŭ mirenŭ, orî din clerŭ, chiarŭ și prin ținerea de cuvêntărî fără ca se 'șî periclitecze posițiunea. decumva n'ar fi independentŭ, décă acele urmărescŭ scopulŭ de a amelioră starea economică, intelectuală și morală a poporului.

La totŭ casulŭ înse este preoțimea nóstră în prima liniă chemată a deșteptá și a luminá poporulŭ prin cuvêntărî și după împrejurările, situațiunea și după spiritulŭ timpului de fața, dela fruntea altarului. Preoțimea nóstră este și însuflețită pentru acésta, dér nu toți au și învĕțătura recerută spre a puté satisface buneĭ lorŭ voințe. Mai mulțî domnî preoțî 'mi-au vorbitŭ de scăderî, de datine învechite și dăunóse și de alte rele: am cunoscutŭ, că sunt rănițî la inimă, ar stérpí reulŭ și-'șî facŭ ideă despre óre-carî mijlóce, dér nu 'șî potŭ clarifică ideile, nu-le potŭ aplică la viéța practică.

Acestŭ neajunsŭ nu se póte delătura decâtŭ pe calea întrunirilorŭ. S'a atinsŭ din mai multe părțî cestiunea importantă a întrunirilorŭ preoțescî. Este în adevĕrŭ timpulŭ supremŭ ca sĕ se facă ceva pentru ameliorarea stărei intelectuale, morale și materiale a poporului nostru. La întrunirile din cestiune se vorŭ aduce înainte din partea membrilorŭ lorŭ, rele, carî cerŭ urgenta delăturare, și carî de singuraticî nu, dér de întrunirî prin schimbarea părerilorŭ se potŭ lămurí. — In consilii de medicî uneorî și medicî mai puținŭ învĕțațî au nimeritŭ medicina pentru pațientŭ care aprobată de medicii cei mai renumițî, a vindecatŭ bóla lui. Va fi bine décă pentru stêrpirea vr'unui rĕu lățitŭ în întregŭ protopopiatulŭ se va însărciná o comisiune pentru compunerea unei cuvêntărî, care se țină în biserici atențiunea poporanilorŭ încordată și sĕ fie scopulŭ ei incoronatŭ de succesulŭ doritŭ. Intrunirile vorŭ aduce de sigurŭ fructe salutare fiindŭ ele de natură de a mai amplifică cultura și sciințele preoțimei, vorŭ face ca dd. preoțî sĕ se deprindă mai multŭ a cugetá și îi vorŭ împintená la mai multă activitate; luândŭ parte numai la câteva întrunirî ei vorŭ devení mai curagioșî, nu așa sfiicioșî ca acum. Décă se va îmbunătățí odată starea intelectuală a poporului câtŭ elŭ se pótă resistá înșelăciunilorŭ jidănescî ¢ilnice și ale altorŭ veneticî rafinațî, carî îi prepară ruina materială și morală, atuncî se va mai îmbunătățí chiar și starea materială a preoțimei și va fi unŭ folosŭ și pentru statŭ.

Din tóte aceste considerante ținŭ cu introducerea de întrunirî preoțescî la noi în tóte protopopiatele și nu numai odată, dér celŭ puținŭ de duóe, trei orî în anŭ, de-o necesitate imperativă, de-o condițiune sine qua non. X.

D i v e r s e.

(Comitetulŭ balului românŭ în Viena) face cunoscutŭ, ca la 11/23 Febr. a. c. va arangiá balulŭ românŭ în „Grand Hotel“ în f o l o s u l ŭ s t u d e n ț i l o r ŭ r o m â n î lipsițî de mijlóce din Viena sub Inaltulŭ Protectoratŭ alŭ Alteței Sale I. R. A r c h i d u c e l e R a i n e r și sub distinsulŭ patronatŭ alŭ stimatelorŭ dómne: S e v a s t i a d e C a r p ŭ, M a r i a D u m b a, M a t h i l d a D u m b a n. G e r m a n i, V i c t o r i a d e G r i g o r c e a, C l a i r i s s e d e L i n d h e i m - V i v e n o t, A u r e l i a d e T r a p ș a - K r o n, C o m t e s a T r a u n - A b e n s p e r g, V i c t o r i a d e U m l a u f f - F r a n k w e l l, B a r o n e s a C a t i n c a d e V a s i l c o. — Insemnătatea unui balŭ românŭ în Viena și scopulŭ, pentru care elŭ este destinatŭ — adaugĕ comitetulŭ — sunt pentru noi garanțiă deplină, că compatrioții noștri nicî de astădată nu ne vorŭ lipsí de unŭ generosŭ sprijinŭ, cu atâtŭ mai multŭ, că după doi anî de întrerupere — cândŭ împrejurările erau nefavorabile — acum cu puterî unite suntemŭ decișî a continuá o operă, care a contribuitŭ în de ajunsŭ la ridicarea prestigiului nostru. Studenții românî lipsițî așteptă ajutoriu! — Președintele de onóre alŭ comitetului balului este d. A l e c u b r. d e V a s i l c o, ér președ. activŭ d. Dr. St. N. C i u r c u.

(Petrecerea Brașovechenilorŭ) ce s'a arangiatŭ Joi séră în sala otelului „Union“ la inițiativa zelosului învĕțătorŭ Candidŭ Mușlea a reeșitŭ în tótă privința fórte bine și credemŭ că și copiilorŭ săracî din Brașovechiŭ (Brașovulŭ vechiŭ, astă¢î suburbiu) în folosulŭ cărora s'a arangiatŭ, le-a adusŭ unŭ frumosŭ ajutorŭ. O plăcută privelisce înfățișă amestecŭlŭ hainelorŭ domnescî printre costumele țĕrănescî ale econominelorŭ noștri din Brașovulŭ vechiŭ. Acéstă petrecere a reunitŭ tóte păturele societății nóstre presentându-ne o icónă a iubirei și solidarității ce esistă între Românŭ și Românŭ fie elŭ îmbrăcatŭ ca la orașŭ, orî ca la satŭ. Jocurile naționale „Călușerulŭ“, „Bătuta“, Hațégana ș. a. s'au repetatŭ mai de multeorî. Fetele și nevestele, carî formau o cununĭ veselă și frumósă, au cântatŭ și o horă națională, ce a plăcutŭ multŭ. Spectatorii ocupară de astădată scena micului teatru din sala de jocŭ pre cândŭ de obiceiŭ cei de pe bină jócă, ér cei de josŭ privescŭ.

(Conferență la Ateneu.) La 9 Februariu curentŭ, d. Hajdĕu va ține la Ateneŭ în Bucurescî o confelință despre „celŭ din urmă cronicarŭ românŭ din epoca Fanarioțilorŭ“.

(Primăveră.) Cetimŭ în „Democratulŭ“ din Ploiesci: Timpulŭ continuă a fi ca celŭ pe primăveră, cu tóte oscilațiunile barometrice; și ceea-ce este ne mai pomenitŭ pentru luna lui Ianuariu, arăturile pe câmpŭ sunt în plină activitate, semănându-se ovesele, carî nu potŭ suferí de schimbarea ce s'ar face în temperatură. Pe la délurile cu vii asemenea se facŭ lucrărî de a le primă-verei.

(Testamentulŭ lui V. Paapa.) Joia trecută s'a deschisŭ testamentulŭ reposatului V. Paapa, alŭ distinsului cetățanŭ și filantropŭ. Averea sa, prețuită la 1 milionŭ, a fostŭ astfelŭ lăsată: 400,000 lei, pentru înființarea unei șcóle de meserii la moșia sa, Valea-Boului (Prahova); 13,000 lei, Asilului Elena Dómna; 10,000 lei, șcólei de comerciu din Ploescî; 10,000 lei, gimnasiului din Giurgiŭ; 10,000 lei, șcólei normale a so-

cietății pentru învĕțătura poporului romanŭ; 10,000 lei, școlei fröbeliane a acestei societățĭ; moșia sa, Valea Beului scólei 4in acea comună; 12,000 lei pentru trimiterea în străinătate a unui scolarŭ din liceulŭ din Ploescĭ, care va isbuti la concursulŭ ce se va ține în acestu scopŭ. Vreo 150,000 lei a lăsatŭ rĕposatulŭ diferitelorŭ rude amicĭ și apoi mai lasă deosebite sume servitorilorŭ casei și preotului din Valea-Boului. Prin o clausă specială, elŭ iértă datoriile tuturorŭ debitorilorŭ sĕi.

(Schimbările căldurei solare) ce le-a constatatŭ fisiculŭ Dr. Fröhlich, sunt după părerea acestui învĕțatŭ ḑi de mare importanță pentru metereologiă. Décă s'ar aflá o stațiune de observatŭ — ḑice densulŭ — pe unŭ munte înaltŭ situatŭ într'o climă senină, în care stațiune sĕ se mĕsóre căldura solară mai pe fiecare ḑi, atuncĭ ar avé aceste observațiunĭ pentru metereologŭ aceeașĭ însemnătate, ca și cândŭ unŭ neguțătorŭ, care și-a cunoscutŭ până acuma numai cheltuelile, deodată-șĭ cunósce și veniturile. Atuncĭ amŭ posede în nemărginitulŭ chaosŭ de fenomene metereologice nu numai veriga (zala) din urmă din lanțulu efectelorŭ, adecă fenomenele într'adevĕrŭ observate, ci și veriga dela începutŭ, causa ultimă. Câtŭ de însemnată este neconstanța căldurei sórelui în luna lui Augustŭ 1883, se vede, décă calculămŭ efectulŭ, ce ar trebui sĕ-lŭ aibă ea asupra temperaturei mijlocii a suprafeței pămentului, rĕmânêndŭ tóte celelalte constante, afară de lumina sórelui. Temperatura mijlociă a pămentului se compune în esență din douĕ părțĭ, din influința căldurei cerului — a stelelorŭ și atmosferei — și dintr'a căldurei solare; cea dântâiă influință o putemŭ tacsá în lățimile nóstre cu cifra rotundă —100° C. pe cea din urmă preste +100° C. Décă căldura sórelui ar cresce cu 6 procente, ar trebui sĕ se înalțe și temperatura pămentului cu 6° C. rĕmânêndŭ tóte celelalte egale ceca ce ar însemná după isotermele din Augustŭ o strămutare a climei dela Sicilia la Berlinŭ.

(Telefonulŭ.) De sigurŭ ca într'o ḑi tóte bursele din orașele principale ale Europei au sĕ fie legate între ele prin mijloculŭ telefonului. În Belgia și în Germania, precum și în Anglia și în Statele-Unite, telefonulŭ pe distanță mare este adoptatŭ și generalisatu. Ḑilele din urmă, bursele din Berlinŭ și Magdeburg au fost asemenca puse în comunicațiune, pentru ântâia óră, prin firulŭ telefonicŭ. Acestŭ serviciu telefonicŭ funcționéză acum într'unŭ modŭ regulatŭ, elŭ este deschisŭ publicului dela órele 12 până la órele 3. Persóna care cere o comunicațiune trebue sĕ plătéscă duoĕ mărcĭ. Distanța dela Berlinŭ la Magdeburg este d'aprópe 142 chilometri. Pare că ordinile Bursei se dau într'unŭ modŭ forte lămuritŭ dela unŭ orașŭ la altulŭ. Administrația poștelorŭ și telegrafelorŭ are sĕ înființeze asemenea o linia de telefonŭ între Lipsca, Berlinŭ și Hamburg.

(Lacurile din Crimea) au datŭ în decursulu anului trecutŭ 6,250,000 pudurĭ de sare. Acéstă sporire ne mai pomenită a sărei culese din lacurile Tavridei se datoresce unui sporŭ mare în esportŭ: Bulgaria, Rumelia orientală, Sinopŭ, Trapezunda și altele au începutŭ a se aprovisioná cu sarea din Crimea, care după spusele direcțiunei de statŭ (Casenoe upravlenie) are tóte calitățile sărei de mare și se întrebuințéză pentru conserve și sĕrăturĭ de pesce.

(Telegrafulŭ suteranŭ.) În timpulŭ furtunei din 26 și 27 Ianuariu, în Francia în momentulŭ, în care tóte liniile aeriane au fost distruse, comunicările telegrafice ale regiunilorŭ din rĕsăritŭ și din nordŭ n'au fostŭ de locŭ întrerupte. Rețéua suterană a funcționatŭ fără întrerupere și a permisŭ, cu tótă acumularea estraordinară de telegrame, sĕ se suplinéscă lipsa de comunicărĭ aeriane. Germania, grația rețelei sale suterane, a dobênḑitŭ resultate analóge.

Sciri telegrafice.

Belgradŭ 15 Februariu. De eri avemŭ o crisă ministerială. Regele a chiamatŭ la sine pe Garașanin.

Londonŭ, 15 Februariu. Ministrulŭ-președinte Gladstone a declaratŭ în cameră, că cheltuielile trupelorŭ, carĭ mergŭ în Sudan trebue sĕ le pórte Anglia.

Paris, 15 Februariu. „Agința Havas" este împuternicită a declará că guvernulŭ francesŭ va respinge orĭ ce propunere, ce tinde a introduce dări noue.

☛ Numere complete dela începutulŭ anului sĕ mai află.

Sz. 102—1884 polg.

Hirdetmény.

A zernesti kir. járásbiróság részéről ezennel közhirré tétetik, miszerint Puscariu József ügyvéd által képviselt Surdu Iuon felperesnek ismeretlen tartózkodása Zenofie Enescu alperes elleni 124 frt. 12 kr. o. é. s. j. iránti sommás keresetének tárgyalására határnapul 1884. évi márczius hó 18-ik napjának d. e. 8 órája e biróság elött kitüzetik.

Felhivatik ennélfogva ismeretlen tartózkodásu alperes, hogy ügyének czélszerü védelme iránt a részére gondnekul kinevezett ügyvéd Garoiu Miklós zernesti lakost kellöen utasitsa, vagy a tárgyalásnál személyesen vagy más megbizott által jelentkezék, mert külänben mindezek elmulasztásának következményeit magának tulajdonitsa.

Zernest 1884. évi február hó 3-án.

A zernesti kir. járásbiróság.

Penciu,
járásbiró.

Concursŭ.

Pentru 8 tinĕrĭ, carĭ dorescŭ a fi aplicațĭ la meserii din partea Reuniunei sodalilorŭ românĭ din Clușiu, pe basa §-lui 6 din regulamentulŭ Reuniunei, subscrisa comisiune escrie concursŭ. — Dela concurențĭ, carĭ potŭ fi orĭ din care parte a Transilvaniei, cu preferință din partea nordică și vestică, se recere:

1. Carte de botezŭ, că au etatea de 14 anĭ, și că sunt de origine românĭ. 2. Atestatŭ că au cunoscințele, ce se predau în scólele primarie, și pre lângă limba maternă posedŭ si elementele unei limbe străine (germană séu maghiară). 3. Sĕ producă oblegațiune dela părințĭ séu tutorĭ, că-i vorŭ lăsá în totŭ timpulŭ statoritŭ la măiestrulŭ, unde i-a așeḑatŭ comisiunea, și că în casŭ de lipsă, îi vorŭ provedé cu îmbrăcăminte, éră la casŭ, cândŭ ii vorŭ luá dela măestru, vorŭ reintórce Reuniunei tóte spesele. 4. Elevii se vorŭ așeḑá la măiestria la dorința lorŭ, în orĭ și care cetate a Transilvaniei, mai cu preferință însĕ în Clușiu, pentru a puté fi supraveghiați din partea comisiunei conformŭ regulamentului. 5. Concurenții au de a produce atestatŭ legalŭ despre paupertatea părințilorŭ lorŭ. 6. Acei concurențĭ, carĭ din causa depărtărei nu se potŭ presentá înaintea comisiunei subscrise, au de a produce atestatŭ medicalŭ despre desvoltarea corporală și întregitatea organelorŭ. 7. In suplică au de a-șĭ descoperi dorința, că la ce măiestriă dorescu a fi aplicațĭ.

Între mai mulțĭ concurențĭ se vorŭ preferi conformŭ §-lui 20 din regulamentŭ: a) Pruncii dela sate, despre carĭ se póte presupune, că în urma nexului lorŭ familiarŭ eventualmente se vorŭ așeḑá ca măiestri în comuna lorŭ natală séu în altă comună rurală. b) Între condițiunĭ egalĭ, vorŭ fi preferițĭ orfanii de ambii părințĭ, apoi cei de tată. c) Între diversele măiestrii la carĭ dorescŭ a fi aplicațĭ, se vorŭ preferi acéia, carĭ dorescŭ a fi aplicațĭ la rotăriă, făurăriă, butnăriă, măsăriă, carpentăriă séu lemnăriă, cojocăriă, cismăria grósă, pălăriăriă, curelăriă și funăriă.

Suplicele instruite conformŭ acestui concursŭ sunt de a se subșterne la președintele acestei comisiunĭ în Clușiu până în 2 Marțe st. n. a. c., cândŭ cei ce se vorŭ presentá în persónă, se vorŭ și esaminá prin comisiune conformŭ regulamentului, și după aceea se vorŭ așeḑá pe la măiestri, pe carĭ i plătesce comisiunea amĕsuratŭ contractului, ce se va încheiá cu respectivii măiestri.

Comisiunea Reuniunei sodalilorŭ românĭ din Clușiu încredințată cu așeḑarea învĕțăceilorŭ românĭ pe la măiestri. 3—3

Clușiu în 22 Ianuariu 1884.

Basiliu S. Podóbă, pres. com. **Dr. Isacŭ,** sec.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureșianu.** Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Tipografia: **Ioanŭ Gött și fiiŭ Henricŭ.**